

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-12/07/PR

Warszawa, dn. 31 grudnia 2009 r.

DECYZJA nr RWA 44/2009

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 w związku z art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) oraz § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939) w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

a) uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie polegającą na stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858) w sposób niepełny reguluje prawa i obowiązki stron umowy, które są określone w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków*, co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – **i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 2 października 2008 r.;**

b) uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie polegającą na stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który niezgodnie z treścią art. 8 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858), uprawnia przedsiębiorcę do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, bez zachowania okresu wypowiedzenia, z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty lub jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych dostawcy usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie lub jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym, co stanowi praktykę określoną

w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – i **stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 2 października 2008 r.**;

c) uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie polegającą na naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczenie w stosowanym wzorcu umownym *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858), ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – i **stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 2 października 2008 r.**;

d) uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., poprzez zawarcie w § 16 wzorca umownego *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* postanowienia, zgodnie z którym „*spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług*”, co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – i **stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 2 października 2008 r.**

II. Na podstawie art. 27 ust. 4 w zw. z art. 26 ust. 2 oraz art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) oraz § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939) w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w m. st. Warszawie S.A. określonych w pkt I a), b), c), d) sentencji niniejszej decyzji:

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez nałożenie obowiązku aneksowania realizowanych umów przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m. st. Warszawie S.A a zawartych w oparciu o wzorce umów obowiązujące do dnia 1 października 2008 r. *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* zawierające postanowienia wskazane w punkcie I a)-d) sentencji niniejszej decyzji poprzez zastąpienie ww. zakwestionowanych w decyzji postanowień postanowieniami zgodnymi z przepisami prawa.

III. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) i stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy oraz § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939) w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

a) umarza się postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez spółkę Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858) nie zawiera postanowień dotyczących ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

b) umarza się postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez spółkę Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na stosowaniu wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858) nie zawiera postanowień dotyczących ilości świadczonych usług kanalizacyjnych, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939) w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów:

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie:

a) karę pieniężną w wysokości 511.779 zł (słownie: pięćset jedenaście tysięcy siedemset siedemdziesiąt dziewięć złotych), płatną do budżetu państwa w związku ze stosowaniem określonych w pkt I lit. a) i c) sentencji decyzji praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

b) karę pieniężną w wysokości 1.023.558 zł (słownie: jeden milion dwadzieścia trzy tysiące pięćset pięćdziesiąt osiem złotych), płatną do budżetu państwa w związku ze stosowaniem określonej w pkt I lit. b) sentencji decyzji praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

c) karę pieniężną w wysokości 204.712 zł (słownie: dwieście cztery tysiące siedemset dwanaście złotych), płatną do budżetu państwa w związku ze stosowaniem określonej w pkt I lit. d) sentencji decyzji praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. RWA-40-16/06/PB), mające na celu badanie zasad dostawy wody lub odprowadzania ścieków stosowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne wobec konsumentów – indywidualnych odbiorców usług wodociągowo-kanalizacyjnych w miejscowościach na terenie województwa mazowieckiego.

Postępowanie wyjaśniające prowadzone było m.in. pod kątem zgodności postanowień zawartych we wzorcach *Umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności w celu ustalenia, czy są podstawy do wszczęcia postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, tj. do podjęcia działań określonych w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wystąpił m.in. do Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej także: Spółka, MPWiK lub Przedsiębiorca) o przesłanie wszelkich wzorców umownych stosowanych w obrocie z Odbiorcami usług Spółki. W odpowiedzi na wezwanie Urzędu Spółka przesłała wzór *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków*.

Analiza dokumentów i informacji zebranych w toku postępowania wyjaśniającego dała podstawę do przyjęcia, iż mogło nastąpić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wobec czego wszczęcie postępowania w związku z podejrzeniem stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, stało się konieczne i uzasadnione.

W związku z powyższym zostało wszczęte, postanowieniem z dnia 4 lipca 2007 r., postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów poprzez:

1. stosowanie wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858) nie zawiera postanowień dotyczących ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. stosowanie wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nie zawiera postanowień dotyczących ilości

świadczonych usług kanalizacyjnych, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

3. stosowanie wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w sposób niepełny reguluje prawa i obowiązki stron umowy określone w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków*, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
4. stosowanie wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który niezgodnie z treścią art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, uprawnia przedsiębiorcę do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, bez zachowania okresu wypowiedzenia, z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty lub jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych dostawcy usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie lub jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
5. naruszenie obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczenie w stosowanym wzorcu umownym *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
6. stosowanie postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., poprzez zawarcie w § 16 wzorca *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* postanowienia, zgodnie z którym „spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług”, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2007 r. zaliczono w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu następujące dokumenty uzyskane przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w toku postępowania wyjaśniającego: **(1)** Odpis z Krajowego Rejestru Sądowego Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie; **(2)** Decyzję nr 1/2003 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 13 stycznia 2003 r. o udzieleniu Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków; **(3)** Decyzję nr 1/2005 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 22 lutego 2005 r. w sprawie zmiany decyzji zezwalającej Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę

i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy; (4) Uchwałę nr LXIX/2064/2006 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 27 lutego 2006 r. w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków; (5) wzór *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* stosowany od dnia 11 sierpnia 2006 r. do dnia 27 marca 2007 r.

Ustosunkowując się do stawianych zarzutów, Spółka przedstawiła swoje stanowisko w sprawie.

W odniesieniu do zarzutów w pkt. II lit. a) - b), Przedsiębiorca podkreślił, iż wzorce umów wysyłane do Odbiorców usług zawierają postanowienia dotyczące ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych i ilości usług kanalizacyjnych. Zgodnie z § 1 przedmiotowego wzorca umowy na Spółce jako Dostawcy usług ciąży obowiązek dostarczenia do nieruchomości w sposób ciągły wody o należytej jakości odpowiadającej wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Jednocześnie Spółka zapewnia dostawę wody o ciśnieniu nie niższym niż 0,25 MPa. Natomiast w przypadku ścieków, Spółka zobowiązana jest odebrać z nieruchomości w sposób ciągły ścieki, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci. Spółka podniosła, iż ilość dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków zależy wyłącznie od potrzeb i postępowania Odbiorcy usług i nie występuje tu element ich limitowania. Spółka wskazała również, iż zarzut braku we wzorcach umownych postanowień określających maksymalną ilość wody dostarczanej miesięcznie nie znajduje uzasadnienia w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Spółka podkreśliła, iż w sytuacji, w której Odbiorca usług poprzez własne zachowanie decyduje o ilości dostarczanej mu wody oraz ilości odprowadzanych ścieków, wymaganie określenia w umowie maksymalnych limitów dostarczanej miesięcznie wody i odprowadzanych ścieków jest bezpodstawne. W odniesieniu do jakości świadczonych usług wodociągowych Przedsiębiorca wskazał, iż jakość wody określa rozporządzenie Ministra Zdrowia, które zawiera określenia fachowe, nie zawsze zrozumiałe dla przeciętnego konsumenta. Z tego względu oraz zważywszy na zmienność przedmiotowego rozporządzenia, Spółka w stosowanym wzorcu umownym odsyła konsumentów do obowiązujących przepisów prawa dotyczących jakości wody. Spółka podniosła, iż wpisanie treści rozporządzenia do umowy doprowadziłoby do sytuacji, w której każda zmiana przedmiotowych przepisów pociągałaby za sobą obowiązek aneksowania wszystkich zawartych umów. Ponadto Spółka podkreśliła, iż publikuje regularnie w środkach masowego przekazu oraz w internecie komunikaty o jakości wody.

Natomiast w odniesieniu do zarzutu niepełnego uregulowania we wzorcu umownym praw i obowiązków stron umowy określonych w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków*, dalej w decyzji zwany Regulaminem, Spółka wskazała, iż wzorzec umowy w odrębnym paragrafie stanowi, iż w sprawach nieuregulowanych w umowie mają odpowiednie zastosowanie przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, ww. Regulaminu oraz przepisy wykonawcze. Zdaniem Przedsiębiorcy takie uregulowanie ma walor praktyczny, gdyż „*umowa ma w ten sposób określoną, niewielką, a więc czytelną objętość, zmiana przepisów wykonawczych nie powoduje obowiązku każdorazowego aneksowania umów*”. Ponadto Spółka podkreśliła, iż przedmiotowy Regulamin dostępny jest do wglądu w Dziale Obsługi Klienta oraz na stronach internetowych Dostawcy usług, o czym informuje w § 12 wzorca umowy.

W odniesieniu do zarzutu w pkt I lit. b), Przedsiębiorca podkreślił, iż uwagi dotyczące odpowiedniego stosowania przepisów ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę

i zbiorowym odprowadzaniu ścieków mają również zastosowanie w przedmiotowej sytuacji. Spółka wskazała, iż jeśli wg. ustawy można odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, to tym bardziej możliwe jest rozwiązanie umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia. MPWiK podkreślił, iż odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego powoduje zaprzestanie świadczenia usług przez Spółkę, wskutek czego umowa traci sens praktyczny i ekonomiczny. Zdaniem Spółki brak natychmiastowego wypowiedzenia umowy powodowałby, iż Spółka zobowiązana byłaby do świadczenia usług w sytuacji, gdy Odbiorca usług nie wykonuje swoich zobowiązań wynikających z umowy. Przedsiębiorca wskazuje przy tym, iż treść kwestionowanego postanowienia jest zgodna z treścią § 31 *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków* zgodnie z którym „Umowa może być rozwiązana przez pisemne oświadczenie Dostawcy usług przesłane listem poleconym lub doręczone w inny skuteczny sposób: (...) 2) bez zachowania okresu wypowiedzenia: a) z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty, 2) jeżeli jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i w umowie, c) jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzenie ścieków przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach i urządzeniach pomiarowych”. Jednocześnie Spółka oświadczyła, iż w każdym przypadku odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego wypełnia obowiązki wynikające z art. 8 ust 2 i 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Odnosząc się do zarzutu w pkt I lit. c) sentencji decyzji, Spółka wskazała, iż w treści kwestionowanego wzorca umowy wyraźnie odwołuje się do udzielonego Spółce zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, podając nr decyzji, datę oraz nr decyzji zmieniającej. Ponadto Spółka podniosła, iż ustalenia zawarte w zezwoleniu podane są w poszczególnych postanowieniach umowy bez każdorazowego powoływania się na to zezwolenie.

W stosunku do zarzutu w pkt I lit. d) Spółka wyjaśniła, że wzorzec umowny będący podstawą wszczęcia przedmiotowego postępowania dotyczy wyłącznie nieruchomości położonych na terenie działalności Spółki, tj. na terenie Warszawy i okolic. Z uwagi na powyższe oraz stosując odpowiednio art. 34 Kodeksu postępowania cywilnego wskazujący jako właściwy sąd miejsca wykonania umowy, Spółka podniosła, iż co do zasady właściwy w sprawie jest sąd powszechny w m. st. Warszawa. Z drugiej strony Przedsiębiorca zwrócił uwagę, iż co do zasady wytacza powództwa przed sądem pierwszej instancji właściwym dla miejsca zamieszkania pozwanego. Jednocześnie Spółka zakwestionowała stanowisko Prezesa Urzędu wyrażone w postanowieniu o wszczęciu postępowania, „że w każdym przypadku miejscem takim powinna być siedziba firmy lub miejsce zamieszkania Odbiorcy usług, gdyż Spółka zawiera umowy również z Odbiorcami usług, którzy mają siedzibę lub miejsce zamieszkania poza granicami kraju”. Niezależnie od powyższego, w celu uniknięcia stawiania jej zarzutów naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Spółka zobowiązała się, iż w zawieranych umowach pominie zapis o treści „właściwego dla siedziby Dostawcy usług”.

Pismem z dnia 11 grudnia 2007 r., odpowiadając na wystąpienie Prezesa UOKiK, Spółka wskazała, iż nie posiada i nigdy w przeszłości nie posiadała szczegółowych procedur rozwiązywania z Odbiorcami usług umów bez zachowania okresu wypowiedzenia. Jak podniósł MPWiK, przedmiotowe kwestie uregulowane są w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt,*

Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków. Spółka oświadczyła, iż w okresie stosowania kwestionowanego wzorca umowy nie rozwiązała ani jednej umowy:

1. z powodu nieuregulowania należności za dwa pełne okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
2. jeśli jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę usług do urzędów kanalizacyjnych Dostawcy usług nie spełniała wymogów określonych w przepisach prawa i w Umowie;
3. jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym albo pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym.

Spółka podniosła również, iż nie posiada wewnętrznych procedur ponownego zawarcia umowy, ponieważ problematyka zawierania umów jest w sposób wyczerpujący uregulowana w ww. aktach prawnych.

W trakcie postępowania Prezes UOKiK zebrał od MPWiK dokumenty i informacje niezbędne do ustalenia stanu faktycznego oraz do oceny sprawy w aspekcie stawianych zarzutów.

W poczet dowodów w niniejszym postępowaniu Prezes UOKiK zaliczył, postanowieniami z dnia 27 maja 2008 r., 10 września 2008 r. oraz 22 września 2009 r., następujące dokumenty uzyskane w postępowaniu antymonopolowym w sprawie podejrzeniem nadużywania przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków (RWA-411-8/07/PR):

- (1) Sprawozdanie Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe za okres od początku roku do końca IV kwartału 2007 (F-01/I-01),
- (2) Pismo Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie z dnia 19 lipca 2007 r. (znak HS-4-073-133/07/MD) informujące o ilości posiadanych odbiorców usług wodociągowo - kanalizacyjnych,
- (3) Decyzję Nr 406/2002 z dnia 12 listopada 2002 r. Zarządu Gminy Michałowice w sprawie zezwolenia MPWiK prowadzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowice,
- (4) Decyzję Nr 1/2002 z dnia 9 września 2002 r. Zarządu Gminy Nieporęt w sprawie zezwolenia MPWiK prowadzenia zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Nieporęt,
- (5) Decyzję Nr 21/03 z dnia 31 lipca 2003 r. Wójta Gminy Raszyn w sprawie zezwolenia MPWiK prowadzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Raszyn,
- (6) Decyzję Nr 28/2003 z dnia 4 kwietnia 2003 r. Burmistrza Miasta i Gminy Serock w sprawie zezwolenia MPWiK prowadzenia zbiorowego odprowadzania ścieków z obszaru gminy Miasto i Gmina Serock,
- (7) Decyzję Nr 33/2003 z dnia 22 kwietnia 2003 r. Wójta Gminy Wieliszew w sprawie zezwolenia MPWiK prowadzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze Gminy Wieliszew,
- (8) Decyzję Nr 1/03 z dnia 25 lutego 2003 r. Burmistrza Miasta Piastowa w sprawie zezwolenia MPWiK prowadzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Miasta Piastowa,
- (9) Decyzję Nr 1/2003 z dnia 14 stycznia 2003 r. Prezydenta Miasta Pruszkowa w sprawie zezwolenia MPWiK prowadzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Miasta Pruszków,

- (10) Pismo Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie z dnia 24 lipca 2009 r. wraz z załącznikami: a) CIT-8; b) CIT-8/0; c) Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta,
- (11) Pismo Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie z dnia 19 lutego 2009 r. wraz z załącznikiem („Umowa na zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków”),
- (12) Pismo Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie z dnia 29 września 2009 r. wraz z załącznikiem (Uchwała Nr 550/2005 z dnia 24 maja 2005 r. Zarządu MPWiK w sprawie odstąpienia od zawierania umów użyczenia, których przedmiotem jest używanie przez MPWiK w m. st. Warszawie S.A. przykanalików lub przyłączy wodociągowych).

Pismem z dnia 23 września 2009 r. Przedsiębiorca został zawiadomiony o zakończeniu zbierania dowodów oraz możliwości zapoznania się z aktami sprawy. Spółka nie skorzystała z tego uprawnienia.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje

Strona niniejszego postępowania, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie, jest spółką prawa handlowego wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy – XII Wydział Gospodarczy KRS, pod numerem KRS 0000146138. 100% akcji w kapitale zakładowym Spółki posiada Miasto Stołeczne Warszawa.

Spółka ma status przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Prowadzi m.in. działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, realizując zadania, które w świetle art. 3 ust. 1 ww. ustawy są zadaniem własnym gminy. Spółka działa na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków.

W dacie wszczęcia postępowania Spółkę wiązały postanowienia *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków* przyjętego Uchwałą nr LXIX/2064/2006 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 27 lutego 2006 r.

Od dnia 11 sierpnia 2006 r. do dnia 27 marca 2007 r. Spółka zawierała z klientami umowy na podstawie wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*. Wskazany wzorzec umowy zawierał postanowienia o następującej treści:

§ 1

1. Strony zgodnie oświadczają, że niniejszą Umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawierają na podstawie ustawy z dnia 07.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2001 r., Nr 72, poz. 747, z późn. zm.) oraz uchwały Nr LXIX/2064/2006 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 27 lutego 2006 r. w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków (Dz. Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2006 r., Nr 66, poz. 2150) zwanego dalej „Regulaminem”.

2. Dostawca Usług oświadcza, że prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy na podstawie decyzji Prezydenta m. st. Warszawy nr 1/2003 z dnia 13.01.2003 r. (IN.EO/703-4/1/2003) zezwalającej na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, zmienionej decyzją Prezydenta m. st. Warszawy nr 1/2005 z dnia 22.02.2005 r. (IN.EO/703-4-3/05).

(...)

6. Dostawca Usług zobowiązuje się dostarczać do nieruchomości w sposób ciągły wodę o należytej jakości odpowiadającej wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i ciśnieniu umożliwiającym jej normalne użytkowanie, nie niższym niż 0,25 MPa, mierzonym na sieciach i przyłączach wodociągowych będących w eksploatacji Dostawcy Usług, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci.

7. Dostawca Usług zobowiązuje się odbierać z nieruchomości w sposób ciągły ścieki, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci oraz kryteriami i standardami jakości usług określonymi w zezwoleniu i Regulaminie, o ile jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę Usług do urządzeń kanalizacyjnych odpowiada obowiązującym w tym zakresie przepisom prawa, a także pod warunkiem, iż Odbiorca Usług nie odprowadza do urządzeń kanalizacyjnych Dostawcy Usług substancji, których wprowadzenie do urządzeń kanalizacyjnych jest zabronione. W przypadku przeprowadzenia kontroli jakości ścieków, Dostawca Usług informuje o jej wynikach Odbiorcę Usług.

(...)

§ 13

4. Umowa może być rozwiązana przez pisemne oświadczenie Dostawcy Usług przesłane za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub doręczone w inny skuteczny sposób: (...)

2) bez zachowania okresu wypowiedzenia:

a) z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty,

b) jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę Usług do urządzeń kanalizacyjnych Dostawcy usług nie spełniała wymogów określonych w przepisach prawa i w Umowie,

c) jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym albo pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym.

(...)

§ 16

Spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług.

(...)

Analiza treści przedmiotowego wzorca umownego w trakcie postępowania wyjaśniającego wykazała, że:

1. wzorzec nie zawiera postanowień dotyczących ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych, co może stanowić naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
2. wzorzec nie zawiera postanowień dotyczących ilości świadczonych usług kanalizacyjnych, co może stanowić naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o zbiorowym

zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

3. wzorzec w sposób niepełny reguluje prawa i obowiązki stron umowy określone w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków* (uchwała nr LXIX/2064/2006 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 27 lutego 2006 r.), co może stanowić naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
4. wzorzec uprawnia przedsiębiorcę do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, bez zachowania okresu wypowiedzenia, z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty lub jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych dostawcy usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie lub jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym, co może stanowić naruszenie art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
5. wzorzec nie zawiera ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, co może stanowić naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
6. wzorzec zawiera postanowienie wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku postępowania Spółka poinformowała, iż od dnia 28 marca 2007 r. (pismo z dnia 25 lipca 2007 r.), Spółka wykorzystuje w obrocie z konsumentami nowy wzorzec umowy: *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*. W stosunku do wzorca umownego, który był podstawą wszczęcia postępowania, we wzorcu, na podstawie którego były zawierane umowy z klientami od dnia 28 marca 2007 r., przedsiębiorca nie wprowadził żadnych zmian w ramach kwestionowanych postanowień Umowy.

W toku postępowania Rada miasta stołecznego Warszawy Uchwałą Nr XXXVII/1130/2008 z dnia 10 lipca 2008 r. uchwaliła nowy *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków*.

W toku postępowania pismem z dnia 19 lutego 2009 r. Spółka przekazała nowy wzorzec umowy *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, obowiązujący od dnia 2 października 2008 r. W stosunku do wzorca umownego, który był podstawą wszczęcia postępowania, w nowo opracowanym wzorcu wprowadzono następujące zmiany:

1. Postanowienia kwestionowane w pkt. II lit. a) – b) sentencji decyzji zostały zmodyfikowane poprzez dodanie wyrażenia: „(...) i niezawodny oraz bez ograniczeń ilościowych (...)” i otrzymały następującą treść:

§ 1

(...)

6. Dostawca Usług zobowiązuje się dostarczać do nieruchomości w sposób ciągły i niezawodny oraz bez ograniczeń ilościowych wodę o należytej jakości odpowiadającej wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i ciśnieniu umożliwiającym jej normalne użytkowanie, nie niższym niż 0,25 MPa, mierzonym na sieciach i przyłączach wodociągowych będących w eksploatacji Dostawcy Usług, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci(...)

7. Dostawca Usług zobowiązuje się odbierać z nieruchomości w sposób ciągły i niezawodny oraz bez ograniczeń ilościowych ścieki, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci oraz kryteriami i standardami jakości usług określonymi w zezwoleniu i Regulaminie, o ile jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę Usług do urządzeń kanalizacyjnych odpowiada obowiązującym w tym zakresie przepisom prawa, a także pod warunkiem, iż Odbiorca Usług nie odprowadza do urządzeń kanalizacyjnych Dostawcy Usług substancji, których wprowadzenie do urządzeń kanalizacyjnych jest zabronione. W przypadku przeprowadzenia kontroli jakości ścieków, Dostawca Usług informuje o jej wynikach Odbiorcę Usług.

(...)

2. Do nowo opracowanego wzorca umownego wprowadzono w § 9 - 12 następujące postanowienia dotyczące praw i obowiązków stron umowy (zgodne z odpowiednimi postanowieniami Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków Uchwała Rady miasta stołecznego Warszawy Nr XXXVII/1130/2008 z dnia 10 lipca 2008 r.):

§ 9

Uprawnienia i obowiązki Dostawcy Usług w zakresie dostawy wody:

1. Prawo Dostawcy Usług do:

1) Podejmowania stosownych działań prawnych w przypadku, gdy Odbiorca Usług nie wykonuje należycie umowy, a w szczególności:

a) używa wody dostarczanej z sieci wodociągowej niezgodnie z zawartą Umową,

b) pobiera wodę przed wodomierzem głównym,

c) wykorzystuje sieć wodociagową bądź wewnętrzną instalację wodociagową do celów niezgodnych z jej przeznaczeniem (np. do uziemiania urządzeń elektrycznych),

d) podłącza do instalacji wodociagowej - bez zgody Dostawcy Usług – instalacje sąsiednich nieruchomości,

e) podłącza do instalacji zasilanej z sieci wodociagowej instalacje pobierające wodę z innych źródeł bez zgody Dostawcy Usług i Inspekcji Sanitarnej,

f) łączy instalację wodociagową bezpośrednio ze zbiornikami lub innymi urządzeniami nie wchodzącymi w skład instalacji wodociagowej, np. z kotłami parowymi, urządzeniami technologicznymi itp.,

g) pobiera wodę na cele nie związane z gaszeniem pożarów poprzez otwarcie zaplombowanego zaworu przelotowego na obejściu pożarowym,

h) nie wnosi opłat za świadczone usługi,

i) posadawia obiekty budowlane lub przyrodnicze (np. drzewa, roślinność o unikatowym charakterze, pawilony, kioski, itp.) na trasie sieci wodociągowej lub przyłącza. W przypadku posadowienia obiektów na trasie sieci lub przyłącza Odbiorca Usług poniesie wszelkie koszty związane z ich usunięciem oraz zostanie obciążony kosztami zaistniałej z tej przyczyny awarii;

2) Wstrzymania lub ograniczenia dostawy wody w razie:

a) wystąpienia uszkodzenia elementu dystrybucji wody (przyłącza wodociągowe, sieć wodociągowa, przewody rozdzielcze) uniemożliwiającego dopływ i odpływ wody albo nieodpowiednie ciśnienie wody,

b) wystąpienia sytuacji, o których mowa w § 2 ust. 1 Umowy.

3) Wprowadzenia w czasie trwania kłęski żywiołowej, szczególnie gdy nastąpiło zanieczyszczenie wody na ujęciu, ograniczeń zużycia wody po zawiadomieniu Odbiorców Usług o zastosowaniu ograniczeń.

4) Wyłączenia odpowiedzialności Dostawcy Usług za szkody na osobie lub mieniu powstałe w wyniku przerw lub ograniczeń w dostawie wody, jeżeli te przerwy lub ograniczenia nastąpiły wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy uszkodowanego lub osoby trzeciej.

2. Obowiązek Dostawcy Usług:

a) ponoszenia odpowiedzialności tylko za normalne następstwa wstrzymania dostawy wody lub nieodpowiedniego ciśnienia wody.

§ 10

Uprawnienia i obowiązki Odbiorcy Usług w zakresie dostawy wody:

1. Prawo Odbiorcy Usług do:

1) dostawy wody w wystarczającej ilości, odpowiedniej jakości oraz odpowiednim ciśnieniu, zgodnie z zawartą Umową,

2) zgłaszania reklamacji dotyczących nieprawidłowego wykonania usług przez Dostawcę Usług oraz należności naliczonych za dostawę wody,

3) odszkodowania za szkody w związku z wykonaniem, utrzymaniem i eksploatacją urządzeń zaopatrzenia w wodę powstałe z przyczyn zależnych od Dostawcy Usług.

2. Obowiązek Odbiorcy Usług:

1) zapewnienia niezawodnego działania posiadanych instalacji i przyłączy wodociągowych,

2) przechowywania kluczy do pomieszczeń, w których są zamontowane wodomierze główne u osoby zamieszkałej możliwie blisko tych pomieszczeń; informacja o miejscu przechowywania klucza powinna być wywieszona w widocznym miejscu,

3) zagospodarowania terenu nad przyłączem wodociągowym w sposób umożliwiający Dostawcy Usług szybkie i bezkolizyjne usunięcie awarii wykluczające powstanie nieuzasadnionych szkód gospodarczych,

4) zawiadomienia o mającej nastąpić zmianie ilości zużywanej wody na cele inne niż ustalone w Umowie,

5) pokrycia kosztów ponownego przyjazdu pracowników Dostawcy Usług w przypadku braku możliwości wykonania prac związanych z zainstalowaniem lub demontażem wodomierza głównego, przeprowadzenia kontroli wodomierza głównego i wodomierzy odliczających i dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów, przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez Dostawcę Usług, odcięcia przyłącza wodociągowego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczenie wody do nieruchomości, w uzgodnionym z Odbiorcą Usług terminie, z winy Odbiorcy Usług,

6) zamontowania zaworu odcinającego dla własnych potrzeb za zaworem Dostawcy Usług, za wodomierzem głównym,

7) zakaz pobierania wody przed wodomierzem głównym,

8) zakaz zmiany lokalizacji wodomierza głównego bez uprzedniego uzgodnienia z Dostawcą Usług,

9) zakaz naruszania plomb na wodomierzu głównym oraz na zaworach przy tym wodomierzu,

10) zakaz pobierania wody z ulicznych hydrantów przeciwpożarowych na cele inne niż przeciwpożarowe, za wyjątkiem przypadków określonych w odrębnie zawartej umowie.

§ 11

Uprawnienia i obowiązki Dostawcy Usług w zakresie odprowadzania ścieków:

1. Prawo Dostawcy Usług do:

1) zaprzestania odbioru ścieków w przypadku zagrożenia:

a) życia lub zdrowia pracowników obsługujących urządzenia kanalizacyjne,

b) bezpieczeństwa konstrukcji budowlanych i wyposażenia technicznego urządzeń kanalizacyjnych,

c) prawidłowego funkcjonowania technologicznego procesu oczyszczania ścieków,

2) zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, jeżeli przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa.

2. Obowiązek Dostawcy Usług:

1) przyjęcia ścieków z bezodpływowych zbiorników ścieków (szamba) do sieci kanalizacyjnej, dowiezione do punktów zlewnych, na warunkach uzgodnionych w odrębnie zawartej umowie.

§ 12

Uprawnienia i obowiązki Odbiorcy Usług w zakresie odprowadzania ścieków:

1. Prawo Odbiorcy Usług do:

1) zgłaszania reklamacji dotyczących wysokości naliczanych należności za odprowadzanie ścieków oraz nieprawidłowego wykonywania usług przez Dostawcę Usług,

2) domagania się w przypadkach uzasadnionych (niezgodnych z warunkami Umowy) odszkodowania za szkody powstałe w związku z utrzymaniem i eksploatacją sieci i urządzeń kanalizacyjnych,

3) uczestniczenia przy kontrolach przeprowadzanych przez Dostawcę Usług,

4) zlecenia odpłatnego wykonania badania jakości ścieków po usunięciu przyczyny ponadnormatywnego zanieczyszczenia.

2. Obowiązek Odbiorcy Usług:

1) zapewnienia niezawodnego działania posiadanych instalacji i przyłączy kanalizacyjnych z urządzeniem pomiarowym włącznie,

2) zagospodarowania terenu nad przyłączami i siecią kanalizacyjną w sposób umożliwiający Dostawcy Usług szybkie i bezkolizyjne usunięcie awarii; w przypadku posadowienia obiektów na trasie sieci kanalizacyjnej lub przyłącza Odbiorca Usług poniesie koszty związane z ich usunięciem oraz obciążony zostanie dodatkowymi kosztami usunięcia awarii,

3) udostępnienia informacji na temat rodzaju i źródeł substancji zanieczyszczających ścieki.

3. Kwestionowane postanowienie § 13 ust. 4 pkt 2 wzorca umowy, uprawniające Przedsiębiorstwo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty lub jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych dostawcy usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie lub jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym, w nowo opracowanym wzorcu zostało zmodyfikowane i otrzymało następujące brzmienie:

§ 17

(...)

5. Dostawca Usług może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli:

1) Przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa,

2) Odbiorca Usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty.

W takim przypadku Dostawca Usług obowiązany jest do równoczesnego udostępnienia zastępczego punktu poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i poinformowania o możliwości korzystania z tego punktu.

3) Jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę Usług do urządzeń kanalizacyjnych Dostawcy Usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i w Umowie lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego,

4) Został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

6. Dostawca Usług o zamiarze odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego oraz o miejscach i sposobie udostępniania zastępczych punktów poboru wody zawiadamia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, Prezydenta m. st. Warszawy (wójta, burmistrza) oraz Odbiorcę Usług, co najmniej na 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego.

4. Do nowo opracowanego wzorca w § 1 ust. 1 – 2 Spółka wprowadziła postanowienia dotyczące ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków tj.:

- 1) oznaczenie przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, jego siedzibę i adres;
- 2) datę podjęcia działalności;
- 3) przedmiot i obszar działalności;
- 4) wymagania w zakresie jakości usług wodociągowo-kanalizacyjnych;
- 5) warunki, zakres i tryb kontroli realizacji zezwolenia i przestrzegania regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków;
- 6) warunki wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku wystąpienia jej niedoboru;
- 7) zobowiązanie do prowadzenia przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne racjonalnej gospodarki w zakresie działalności objętej zezwoleniem;
- 8) warunki cofnięcia zezwolenia;
- 9) warunki dotyczące okoliczności, w których zezwolenie może być cofnięte bez odszkodowania.

5. Kwestionowane postanowienie o treści „Spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług” w nowo opracowanym wzorcu otrzymało brzmienie:

§ 20

Spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie właściwego Sądu Powszechnego.

Pismem z dnia 19 lutego 2009 r. Spółka poinformowała, iż nie jest w stanie podać z iloma Odbiorcami ma zawarte umowy na podstawie wzorca obowiązującego do dnia 27 marca 2007 r. W odpowiedzi na pytanie Prezesa UOKiK, Spółka wskazała, iż nie jest

w stanie określić nawet szacunkowej liczby umów zawartych na podstawie wzorca umowy będącego podstawą wszczęcia postępowania. Jednocześnie Przedsiębiorca wskazał, iż w wyniku kontroli części akt Odbiorców usług stwierdzono, iż na podstawie wzorca umowy stosowanego do dnia 27 marca 2007 r. zawarto 838 umów.

W pismach z dnia 19 lutego 2009 r. oraz z dnia 24 lipca 2009 r., w odpowiedzi na wezwania Prezesa UOKiK Przedsiębiorca wskazał, iż proces zastępowania umów zawartych na podstawie wzorca stosowanego do dnia 27 marca 2007 r. nowym wzorcem umownym jest cały czas kontynuowany, zaś termin jego zakończenia nie jest możliwy do precyzyjnego określenia.

Pismem z dnia 24 lipca 2009 r. Spółka wskazała, iż zmiana umów zawartych na podstawie wzorców umownych stosowanych do dnia 1 października 2008 r. odbywa się na bieżąco, zaś termin zakończenia tego procesu nie jest możliwy do precyzyjnego określenia.

Według zgromadzonych w trakcie postępowania w niniejszej sprawie informacji Prezes Urzędu ustalił, że Spółka ma zawarte umowy z konsumentami według wzorca umownego stosowanego do dnia 27 marca 2007 r., wzorca umownego stosowanego do dnia 1 października 2008 r. oraz wzorca umownego obowiązującego od dnia 2 października 2008 r. Spółka nie podała pełnych danych, co do liczby zawartych umów na podstawie powyżej wskazanych wzorców umownych obowiązujących do dnia 2 października 2008 r.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje

1. Naruszenie zakazu z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*, przez które stosownie do definicji zawartej w ust. 2 tego przepisu rozumie się *godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działania przedsiębiorcy*. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

Przepis ten zawiera także przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił (1) stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, (2) naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, (3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest kumulatywne spełnienie następujących przesłanek:

- a) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;
- b) działanie to jest bezprawne;
- c) działanie to godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Ad. a) Strona postępowania - przedsiębiorca

Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 4 pkt 1 tej ustawy, pod tym pojęciem należy

rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także: **(a)** osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, **(b)** osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, **(c)** osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, **(d)** związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

MPWiK prowadzi działalność w formie organizacyjno-prawnej właściwej dla przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807), jako spółka prawa handlowego (spółka akcyjna). MPWiK jest wpisany do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy – XII Wydział Gospodarczy KRS, pod nr KRS 0000146138. MPWiK, które powstało wskutek przekształcenia przedsiębiorstwa komunalnego i którego jedynym akcjonariuszem jest m.st. Warszawa, prowadzi działalność gospodarczą realizując należące do zadań własnych m.st. Warszawy zadania użyteczności publicznej z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz utrzymania czystości i porządku.

Mając na uwadze powyższe okoliczności faktyczne i prawne należy wskazać, że **MPWiK jest przedsiębiorcą** w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad. b) Bezprawność działań MPWiK

Drugą z przesłanek koniecznych dla stwierdzenia naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność działań podejmowanych przez przedsiębiorcę.

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Należy zatem przyjąć, zgodnie z literalnym brzmieniem art. 24 ustawy, że „działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Porządek prawny, którego naruszenie może wypełniać dyspozycję art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów¹. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa². Należy wskazać, że bezprawność działań przedsiębiorcy, co do zasady wynika, więc z naruszenia innych przepisów prawa powszechnie obowiązujących.

¹ Wyrok SOKiK z dnia 13 listopada 2007 r. (sygn. akt XVII AmA 45/07).

² por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod red. J. Szwaji, CH Beck, Warszawa 2000, s. 117-118

Należy wskazać w związku z powyższym, że art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem³. Należy jednakże dodatkowo wskazać, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w jednym przypadku identyfikuje wprost jako bezprawne, działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. W oparciu o art. 24 ust. 2 pkt 1 można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do ww. rejestru (por. wyrok SOKiK z dnia 25 marca 2004 r. sygn. akt XVII Ama 51/03).

Odnosząc powyższe zważania do praktyk Spółki należy wskazać, co następuje.

W art. 24 ust. 2 ustawodawca wskazał przykładowe rodzaje praktyk, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów, zaliczając do nich stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Katalog ten nie jest jednak wyczerpujący. Oprócz praktyk wskazanych bezpośrednio przez ustawodawcę w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów „za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów można uznać **zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta**. Zdaniem Sądu Najwyższego zachowania takie (...) stanowią bowiem jednocześnie zachowania bezprawne i skutkują zniesieniem, ograniczeniem lub zniekształceniem praw konsumentów, wpływając tym samym na chronioną przez przepis obowiązującego prawa sferę ich interesów”⁴.

Podstawą świadczenia usług w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków jest umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Stosowanie do treści art. 353¹ kodeksu cywilnego, strony zawierające umowę mogą ułożyć swój stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego (zasada swobody umów). Takim rodzajem ustawowego ograniczenia zasady swobody umów jest bezwzględnie wiążące uregulowanie treści stosunku prawnego w ustawie. Ustawodawca określa wówczas sam treść stosunku umownego, zaś strony pozbawione są możliwość samowolnej jego zmiany. Z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, zawieranych w oparciu o przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Artykuł 6 ust. 3 przywołanej ustawy określa bowiem niezbędne elementy umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Stosownie do treści art. 6 ust. 3 tej ustawy umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków powinna zawierać w szczególności postanowienia dotyczące:

- 1) ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych lub kanalizacyjnych,
- 2) sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń,
- 3) praw i obowiązków stron umowy,

³ Por. wyrok SOKiK z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVIII AmA 32/05).

⁴ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35.

- 3a) warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu odbiorcy usług,
- 4) procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych oraz urządzeń kanalizacyjnych,
- 5) ustaleń zawartych w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków,
- 6) okresu obowiązywania umowy oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

Do zawarcia umowy między Przedsiębiorcą a odbiorcą dochodzi poprzez zaakceptowanie przez konsumenta warunków umowy przedstawionych mu przez Spółkę w formie wzorca umownego. Stosowany przez stronę niniejszego postępowania wzorzec umowny nie spełnia ustawowych wymogów, co do treści umowy, co stało się podstawą omówionych poniżej zarzutów.

Podstawą zarzutów wobec Spółki jest ponadto przepis art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zachowanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu we wzorcu umownym wykorzystywanym przy zawieraniu z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie ścieków postanowienia o treści „*spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług*” uprawdopodobniało postawienie zarzutu polegającego na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Ad. I a) sentencji decyzji

Prezes Urzędu ustalił, iż w Umowie o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w sposób niepełny uregulowano prawa i obowiązki stron wynikające z łączącego je stosunku umownego, a które zostały określone w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków*.

Art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków stawia wymóg zamieszczenia w Umowie postanowień określających prawa i obowiązki stron umowy. W rozdziale III Regulaminu zostały uregulowane obowiązki i prawa Dostawcy Usług oraz obowiązki i prawa Odbiorcy Usług w zakresie dostawy wody, a w Rozdziale IV Regulaminu uregulowano obowiązki i prawa Dostawcy Usług oraz obowiązki i prawa Odbiorcy Usług w zakresie odprowadzania ścieków.

Należy wskazać, że Regulamin zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, będąc aktem prawa miejscowego, obowiązuje powszechnie na terenie działania organów, które go ustanowiły – w tym przypadku na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków. Regulacje w nim zawarte, w tym konstytuowane przez ww. Regulamin prawa i obowiązki kontrahentów, są więc bezwzględnie wiążące dla stron umowy o świadczenie usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Ww. prawa i obowiązki spoczywają na Usługodawcy i Usługobiorcach niezależnie od tego, czy stały się przedmiotem regulacji Umowy. Z uwagi jednak na fakt, iż ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w art. 6 ust. 3 pkt 3 stawia wymóg zawarcia w umowie o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków postanowień dotyczących praw i obowiązków stron umowy, nie jest wystarczające uregulowanie tej kwestii wyłącznie w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, tj. Regulaminie. Ustawa o zbiorowym

zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nie precyzuje, jakie z praw i obowiązków wiążących strony Umowy, powinny stać się przedmiotem jej regulacji, stąd brak jest podstaw do przyjęcia, iż fragmentaryczne uregulowanie tej kwestii w Umowie jest dopuszczalne, zwłaszcza w przypadku, gdy Regulamin nakłada na strony Umowy konkretne obowiązki i przyznaje im poszczególne uprawnienia.

W przedmiotowej sprawie nie wszystkie z regulacji Regulaminu, dotyczące praw i obowiązków stron umowy, zarówno w zakresie dostawy wody, jak i odbioru ścieków, znalazły odzwierciedlenie w postanowieniach umownych.

W zakresie dostawy wody Umowa nie regulowała następujących, wymienionych w Regulaminie, **praw i obowiązków Dostawcy Usług**:

- do podejmowania stosownych działań prawnych w przypadku, gdy Odbiorca nie wykonuje należycie Umowy, a w szczególności:

a) używa wody dostarczanej z sieci wodociągowej niezgodnie z zawartą umową (§ 8 pkt 1a Regulaminu),

b) pobiera wodę przed wodomierzem głównym (§ 8 pkt 1b Regulaminu),

c) wykorzystuje sieć wodociągową bądź wewnętrzną instalację wodociągową do celów niezgodnych z jej przeznaczeniem (np. do uziemiania urządzeń elektrycznych) (§ 8 pkt 1c Regulaminu),

d) podłącza do instalacji wodociągowej – bez zgody Dostawcy Usług – instalacje sąsiednich nieruchomości (§ 8 pkt 1d Regulaminu),

e) podłącza do instalacji zasilanej z sieci wodociągowej instalacje pobierające wodę z innych źródeł bez zgody Dostawcy Usług i Inspekcji Sanitarnej (§ 8 pkt 1e Regulaminu),

f) łączy instalację wodociągową bezpośrednio ze zbiornikami lub innymi urządzeniami nie wchodzącymi w skład instalacji wodociągowej np. z kotłami parowymi, urządzeniami technologicznymi itp. (§ 8 pkt 1f Regulaminu),

g) pobiera wodę na cele nie związane z gaszeniem pożarów poprzez otwarcie zaplombowanego zaworu przelotowego na obejściu pożarowym (§ 8 pkt 1g Regulaminu),

h) nie wnosi opłat za świadczone usługi (§ 8 pkt 1h Regulaminu),

i) posadawia obiekty budowlane lub przyrodnicze (np. drzewa, roślinność o unikatowym charakterze, pawilony, kioski itp.) na trasie sieci wodociągowej lub przyłącza. W przypadku posadowienia obiektów na trasie sieci lub przyłącza Odbiorca Usług poniesie wszelkie koszty związane z ich usunięciem oraz zostanie obciążony kosztami zaistniałej z tej przyczyny awarii (§ 8 pkt 1i Regulaminu),

- co do wstrzymania lub ograniczenia dostawy wody w razie:

a) wystąpienia uszkodzenia elementu dystrybucji wody (przyłącza wodociągowe, sieć wodociągowa, przewody rozdzielcze) lub przyłącza kanalizacyjnego i sieci kanalizacyjnej uniemożliwiającej dopływ lub odpływ wody (§ 12 pkt 1 ppkt 1 Regulaminu),

b) wystąpienia sytuacji, o których mowa w § 8 pkt 1 Regulaminu (§ 12 pkt 1 ppkt 8 Regulaminu),

- ponoszenia przez Dostawcę Usług odpowiedzialności tylko za normalne następstwa wstrzymania dopływu wody lub nieodpowiedniego ciśnienia wody (§ 12 pkt 2 Regulaminu),
- wyłączenia odpowiedzialności Dostawcy Usług za szkody na osobie lub mieniu powstałe w wyniku przerw lub ograniczeń w dostawie wody, jeżeli te przerwy lub ograniczenia nastąpiły wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy uszkodzonego lub osoby trzeciej (§ 12 pkt 3 Regulaminu),
- prawa Dostawcy Usług do wprowadzania, w czasie trwania klęski żywiołowej, szczególnie, gdy nastąpiło zanieczyszczenie wody na ujęciu, ograniczeń zużycia wody po zawiadomieniu Odbiorców Usług o zastosowaniu ograniczeń (§ 15 Regulaminu).

W odniesieniu do **uprawnień i obowiązków Odbiorcy Usług** odnoszących się do świadczonych przez Spółkę usług dostawy wody Umowa nie regulowała:

- prawa Odbiorcy do dostawy wody w wystarczającej ilości, odpowiedniej jakości oraz odpowiednim ciśnieniu zgodnie z zawartą umową (§ 9 pkt 1 Regulaminu),
- prawa Odbiorcy zgłaszania reklamacji dotyczących nieprawidłowego wykonania usług przez Dostawcę Usług oraz należności naliczonych za dostawę wody (§ 9 pkt 2 Regulaminu),
- prawa Odbiorcy do odszkodowania za szkody powstałe w związku z wykonaniem, utrzymaniem i eksploatacją urządzeń zaopatrzenia w wodę powstałe z przyczyn zależnych od Dostawcy Usług (§ 9 pkt 3 Regulaminu),
- obowiązku Odbiorcy przechowywania kluczy do pomieszczeń, w których są zamontowane wodomierze główne u osoby zamieszkałej możliwie blisko tych pomieszczeń; informacja o miejscu przechowywania klucza powinna być wywieszona w widocznym miejscu (§ 10 pkt 4 Regulaminu),
- obowiązku Odbiorcy zagospodarowania terenu nad przyłączem wodociągowym w sposób umożliwiający Dostawcy Usług szybkie i bezkolizyjne usunięcie awarii wykluczające powstanie nieuzasadnionych szkód gospodarczych (§ 10 pkt 6 Regulaminu),
- obowiązku zawiadomienia o mającej nastąpić zmianie ilości zużywanej wody na cele inne niż ustalone w umowie (§ 10 pkt 8 Regulaminu),
- obowiązku Odbiorcy pokrycia kosztów ponownego przyjazdu pracowników Dostawcy Usług w przypadku braku możliwości wykonania prac wymienionych w pkt 3 w uzgodnionym z Odbiorcą Usług terminie z winy Odbiorcy Usług (§ 10 pkt 9 Regulaminu),
- obowiązku zamontowania zaworu za zaworem za wodomierzem głównym dla własnych potrzeb (§ 10 pkt 12 Regulaminu),
- zakazu pobierania wody przed wodomierzem głównym (§ 11 pkt 1 Regulaminu),
- zakazu zmiany lokalizacji wodomierza głównego (§ 11 pkt 2 Regulaminu),
- zakazu zmiany lokalizacji wodomierzy odliczających bez uprzedniego uzgodnienia z Dostawcą Usług (§ 11 pkt 3 Regulaminu),
- zakazu naruszania plomb na wodomierzu głównym i wodomierzach odliczających oraz na zaworach przy tych wodomierzach (§ 11 pkt 4 Regulaminu),

- zakazu pobierania wody z ulicznych hydrantów przeciwpożarowych na cele inne niż przeciwpożarowe (§ 11 pkt 5 Regulaminu).

W zakresie odprowadzania ścieków Umowa nie regulowała następujących, wymienionych w Regulaminie, **praw i obowiązków Dostawcy Usług**:

- obowiązku przyjęcia ścieków z bezodpływowych zbiorników ścieków (szamba) do sieci kanalizacyjnej, dowieszone do punktów zlewnych, na warunkach uzgodnionych w umowie (§ 16 pkt 5 Regulaminu),
- prawa Dostawcy Usług zaprzestania odbioru ścieków w przypadku zagrożenia:
 - a) życia lub zdrowia pracowników obsługujących urządzenia kanalizacyjne (§ 17 pkt 3 a Regulaminu),
 - b) bezpieczeństwa konstrukcji budowlanych i wyposażenia technicznego urządzeń kanalizacyjnych (§ 17 pkt 3 b Regulaminu),
 - c) prawidłowego funkcjonowania technologicznego procesu oczyszczania ścieków (§ 17 pkt 3c Regulaminu),
- prawa Dostawcy Usług zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, jeżeli przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa (§ 17 pkt 4a Regulaminu).

Mimo regulacji regulaminowej, w Umowie nie znalazły się postanowienia dotyczące następujących **praw i obowiązków Odbiorcy Usług** w zakresie odprowadzania ścieków:

- prawa zgłaszania reklamacji dotyczących wysokości naliczanych należności za odprowadzane ścieki oraz nieprawidłowego wykonywania usług przez Dostawcę Usług (§ 18 pkt 2 Regulaminu),
- prawa domagania się w przypadkach uzasadnionych (niezgodnych z warunkami umowy) odszkodowania za szkody powstałe w związku z utrzymaniem i eksploatacją sieci i urządzeń kanalizacyjnych (§ 18 pkt 3 Regulaminu),
- prawa uczestniczenia przy kontrolach przeprowadzanych przez Dostawcę Usług (§ 18 pkt 4 Regulaminu),
- prawo zlecenia odpłatnego wykonania kontroli jakości ścieków po usunięciu przyczyny ponadnormatywnego zanieczyszczenia (§ 18 pkt 5 Regulaminu),
- obowiązku zagospodarowania terenu nad przyłączami i siecią kanalizacyjną w sposób umożliwiający Dostawcy Usług szybkie i bezkolizyjne usunięcie awarii; w przypadku posadowienia obiektów na trasie sieci kanalizacyjnej lub przyłącza Odbiorca Usług poniesie koszty związane z ich usunięciem oraz obciążony zostanie dodatkowymi kosztami usunięcia awarii (§ 19 pkt 4 Regulaminu),
- obowiązku udostępnienia informacji na temat rodzaju i źródeł substancji zanieczyszczających ścieki (§ 19 pkt 5 Regulaminu).

W ocenie Prezesa UOKiK ww. regulacje dotyczące praw i obowiązków stron umowy z uwagi na treść art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków powinny znaleźć się w treści umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, gdyż dotyczą istotnych z punktu widzenia konsumenta zagadnień, wpływających na prawidłowe wykonywanie umowy przez konsumenta oraz umożliwiają w pełni korzystać z uprawnień przysługujących konsumentowi w związku z wykonywaniem umowy przez MPWiK.

Fakt, iż w umowach nie zamieszczono szczegółowych informacji, dotyczących praw i obowiązków stron umowy świadczy o tym, że konsumenci nie są informowani o całości ciążących na nich obowiązków i przysługujących im prawach oraz uprawnieniach i obowiązkach Dostawcy Usług. Zawierając umowę odbiorca nie otrzymuje kompletnej informacji o tym, jakie uprawnienia przysługują mu wobec Dostawcy Usług oraz jakie ciążą na nim obowiązki. W okolicznościach przedmiotowej sprawy, ma zatem miejsce naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, który stanowi, iż umowa, na podstawie której odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków zawierać powinna postanowienia dotyczące praw i obowiązków stron umowy. Prezes UOKiK stoi na stanowisku, że w obrocie konsumenckim zachodzi potrzeba objęcia treścią umowy wszystkich elementów stosunku zobowiązaniowego, w tym praw i obowiązków stron umowy wynikających z obowiązujących przepisów prawa. Konsument zawierając umowę powinien mieć bowiem możliwość dowiedzenia się o wszystkich elementach umowy, której jest stroną, tak aby mógł w pełni realizować swoje prawa oraz należycie wykonywać swoje obowiązki bez narażania się na negatywne konsekwencje. Niepodawanie w umowach pełnej informacji na temat praw i obowiązków Dostawcy i Odbiorcy usług jest zatem naruszeniem art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż zachowanie MPWiK polegające na niepełnym uregulowaniu, we wzorcu umownym stosowanym przy zawieraniu z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, postanowień dotyczących praw i obowiązków stron umowy, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o jakiej mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad. I b sentencji decyzji

Zdaniem Prezesa UOKiK, postanowienie zawarte w § 13 ust. 4 pkt 2 wzorców umownych *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* stosowane przez Spółkę do dnia 1 października 2008 r., jest sprzeczne z art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

W postanowieniu zawartym w § 13 ust. 4 pkt 2 *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* Przedsiębiorca wskazał, że „*Umowa może być rozwiązana przez pisemne oświadczenie Dostawcy Usług przesłane za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub doręczone w inny skuteczny sposób bez zachowania okresu wypowiedzenia:*

- a) *z powodu nieuregulowania należności za dwa pełne okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty,*
- b) *jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez Odbiorcę Usług do urządzeń kanalizacyjnych Dostawcy Usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i w Umowie,*
- c) *jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym.”*

Zgodnie z powyższym, w przypadku zaistnienia którejkolwiek z przesłanek wymienionych w przytoczonym postanowieniu przedsiębiorca uprawniony jest do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w trybie natychmiastowym tj. bez zachowania okresu wypowiedzenia.

W ocenie Prezesa Urzędu, zastrzeżenie sobie przez Spółkę takiego uprawnienia pozostaje w sprzeczności z dyspozycją art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę

i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zgodnie z art. 8 ust. 1 przywołanego przepisu ustawy, jeżeli:

- 1) przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- 3) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych,

przedsiębiorstwo wodociągowe – kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne. Dodatkowo należy wskazać, że art. 8 ust. 2 ww. ustawy stanowi, że przedsiębiorstwo wodociągowe – kanalizacyjne, które odcięło dostawę wody z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 2, jest obowiązane do równoczesnego udostępnienia zastępczego punktu poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i poinformowania o możliwościach korzystania z tego punktu. Ponadto, stosownie do treści ust. 3 tego artykułu, przedsiębiorstwo wodociągowe – kanalizacyjne o zamiarze odcięcia dostawy lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego oraz o miejscach i sposobie udostępniania zastępczych punktów poboru wody zawiadamia powiatowego inspektora sanitarnego, wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz odbiorcę usług co najmniej na 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego.

Mając powyższe na uwadze, należy zauważyć, że przewidziana przez ww. ustawę sankcja względem odbiorcy, który w terminie nie reguluje swoich należności, wprowadza do urządzeń kanalizacyjnych ścieki nie spełniające określonych wymagań bądź też w stosunku do którego stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, polega na przyznaniu przedsiębiorcy uprawnienia do wstrzymania świadczenia usług tj. odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, z którego uprawnienia przedsiębiorstwo może, przy zaistnieniu okoliczności określonych w art. 8 ust. 1 ww. ustawy, skorzystać.

Zastrzeżonej dla przedsiębiorstwa możliwości odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego w żaden sposób **nie można utożsamiać z przyznaniem mu uprawnienia do rozwiązania umowy z odbiorcą**, w tym w szczególności do jej rozwiązania w trybie natychmiastowym.

Abstrahując od rozbieżności skutków, jakie dla konsumenta nastąpią w przypadku wstrzymania świadczenia usług oraz w przypadku rozwiązania zawartej umowy, wskazać należy, że w przypadku wstrzymywania świadczenia usług ustawa nakłada na przedsiębiorcę określone obowiązki. W przypadku odcięcia dostawy wody z powodu nie uiszczenia przez odbiorcę należności za dwa pełne okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty, przedsiębiorstwo jest zobligowane do równoczesnego udostępnienia zastępczego punktu poboru wody przeznaczonego do spożycia przez ludzi i poinformowania o możliwościach korzystania z tego punktu (art. 8 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków). Niezależnie natomiast od tego w przypadku, gdy przedsiębiorstwo, z powodu zaistnienia którejkolwiek z przesłanek wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, dokonuje wstrzymania świadczenia usług, zobowiązane jest do zawiadomienia o zamiarze odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego odbiorcę usług oraz inne podmioty wskazane w ustawie (powiatowego inspektora sanitarnego, wójta, burmistrza, prezydenta miasta) na **co najmniej 20 dni przed** planowanym terminem odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza

kanalizacyjnego (art. 8 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków).

Przewidziana przez Spółkę sankcja polegająca na rozwiązaniu z odbiorcą umowy w trybie natychmiastowym w ocenie Prezesa Urzędu pozostaje w sprzeczności z zapisami art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Ustawodawca posługując się w ww. ustawie sformułowaniami „odcięcie dostaw wody” lub „zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego” w sposób precyzyjny określił, jakie możliwe są ze strony Przedsiębiorcy świadczącego usługę zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania ścieków działania, w przypadku zaistnienia ww. enumeratywnie wskazanych okoliczności. Należy zauważyć, że odcięcie dostaw wody czy zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego stanowi pewną czynność techniczną w toku realizacji umowy i nie powoduje ustania stosunku zobowiązaniowego jaki nawiązany zostaje w wyniku zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. W ocenie Prezesa Urzędu odcięcie wody czy zamknięcie przyłącza nie może być utożsamiane rozwiązaniem umowy.

Powyższe okoliczności uzasadniają twierdzenie o bezprawności stosowania – w ww. zakresie – wzorca umownego *Umowa o zaopatrzenie wodę i odprowadzanie ścieków*.

Ad. I c) sentencji decyzji

Podstawą zarzutu postawionego Spółce w pkt I c sentencji decyzji było podejrzenie naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez niedopełnienie obowiązku informacyjnego, polegającego na braku wskazania w *Umowie*, stosownie do dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, postanowień informujących konsumenta o ustaleniach zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

Przepis art. 24 ust. 2 pkt 2 kwalifikuje jako praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Prawo do rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji jest jednym z fundamentalnych praw konsumenta. Profesjonalista – a takim jest Przedsiębiorca – jest obowiązany poinformować konsumenta, będącego z zasady słabszą stroną stosunku umownego, o istotnych okolicznościach dotyczących kontraktu w sposób prawdziwy, rzeczowy i kompletny. Obowiązek informowania partnera o istotnych okolicznościach dotyczących kontraktu, jego przedmiotu i treści, przedmiotu świadczenia, a także powinność czynienia tego w sposób prawdziwy, rzeczowy i kompletny – jest cechą generalną prawa umów i wypływa z obowiązku lojalnego kontraktowania, dotyczącego zarówno stadium przedkontraktowego, jak i wszelkich dalszych faz już istniejącego stosunku prawnego (por. E. Łętowska: „*Prawo umów konsumenckich*”, Wydawnictwo C.H. BECK 2002 r., s. 159 i n.). Także Europejski Trybunał Sprawiedliwości w sprawie Spółki INNO (wyrok z dnia 7 marca 1990 r., C-362/88, Zb. Orz. I-667) stwierdził, że prawo konsumenta do informacji jest jednym z jego zasadniczych praw, bowiem brak pełnej wiedzy uniemożliwia konsumentowi swobodę oceny i wyboru, ograniczając wolność jego decyzji rynkowych. Tym bardziej informacyjny obowiązek przedsiębiorcy nabiera doniosłości w sprawach, w których konsument ma do czynienia z kontrahentem posiadającym na właściwym rynku pozycję dominującą. W przedmiotowej sprawie charakter świadczonych przez Spółkę usług pozwala domniemywać, iż jest ona na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków monopolistą. Tym samym pozycja Odbiorcy Usług wodno – kanalizacyjnych jest dużo słabsza niż konsumenta w warunkach pełnej konkurencji. Nie może on bowiem dokonać wyboru innego kontrahenta i najczęściej nie ma wpływu na treść łączącego go z przedsiębiorcą stosunku prawnego. Stąd w przedmiotowej sprawie obowiązek

profesjonalisty do czynienia zadość generalnej zasadzie lojalnego kontraktowania w zakresie rzetelnego i prawdziwego informowania konsumentów o wszystkich istotnych elementach stosunku umownego nabiera szczególnej doniosłości.

Stosowany przez Przedsiębiorcę wzorec umowy, wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, nie zawiera postanowień informujących konsumenta o ustaleniach zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

Art. 6 ust. 3 pkt 5 ww. ustawy wymaga, aby umowa zawierała te informacje, które są przedmiotem ustaleń zawartych w zezwoleniu, o którym mowa w art. 18 ustawy.

Art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków określa jako obligatoryjne postanowienia zezwolenia w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, następujące kwestie:

- 1) oznaczenie przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego, jego siedzibę i adres,
- 2) datę podjęcia działalności,
- 3) wymagania w zakresie jakości usług wodociągowo – kanalizacyjnych,
- 4) warunki, zakres i tryb kontroli realizacji zezwolenia i przestrzegania regulaminu, o którym mowa w art. 19 ust. 1,
- 5) warunki wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku wystąpienia jej niedoboru,
- 6) zobowiązanie do prowadzenia przez przedsiębiorstwo wodociągowo–kanalizacyjne racjonalnej gospodarki w zakresie działalności objętej zezwoleniem,
- 7) warunki cofnięcia zezwolenia,
- 8) warunki dotyczące okoliczności, w których zezwolenie może być cofnięte bez odszkodowania.

W trakcie postępowania ustalono, że spośród wymienionych kwestii, które zawarte są w zezwoleniu, *Umowa* czyniła przedmiotem swej regulacji zaledwie dane w zakresie oznaczenia, siedziby i adresu Przedsiębiorstwa. Pozostałe elementy były w *Umowie* pominięte.

W związku z powyższym niedopełnienie obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków poprzez niezamieszczenie w *Umowie* informacji dotyczących ustaleń zawartych w zezwoleniu jest ewidentne i czyni zarzut bezprawności działania Spółki w tym zakresie za zasadny.

Ad. I d) sentencji decyzji

Prezes Urzędu postawił Spółce również zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Należy wskazać, iż posługiwanie się postanowieniem, które zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, po uznaniu go przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone, jest prawnie zakazane. Art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: kpc) rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej powstaje w chwili wpisania treści postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 kpc. Wpis klauzuli do wskazanego powyżej rejestru oznacza, że jej stosowanie w jakimkolwiek wzorcu umownym jest zakazane. W tym

miejscu należy podkreślić, iż dla uznania, iż klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażen, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje bowiem abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. W wyroku z dnia 25 maja 2005 r. (sygn. akt VII Ama 46/04) Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził, iż dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, iż mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. Sąd ten podniósł, iż „nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame”.

W § 16 *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* Spółka zawarła postanowienie, zgodnie z którym „spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie Sądu Powszechnego właściwego dla siedziby Dostawcy Usług”. Zapis ten wskazywał jako sąd właściwy do rozstrzygania kwestii spornych pomiędzy stronami umowy sąd miejscowo właściwy dla siedziby przedsiębiorcy.

Należy wskazać, iż Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wielokrotnie już stwierdzał⁵ abuzywność postanowień umownych zawierających klauzule prorogacyjne, wskazując, iż narzucanie konsumentowi we wzorcu umownym sądu właściwego do rozstrzygania spraw, które mogą w przyszłości wynikać z łączącego strony stosunku prawnego, godzi w interesy konsumenta, gdyż utrudnia mu znacznie drogę sądową.

Przykładowo, orzeczeniem z dnia 4 czerwca 2003r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (sygn. akt XVII Amc 60/02) uznał za abuzywny zapis: „Strony niniejszej umowy zobowiązują się do dołożenia wszelkich starań w celu polubownego rozstrzygnięcia ewentualnych sporów. Sądem właściwym do rozstrzygania będzie sąd miejsca siedziby EFB”. Postanowienie to zostało wpisane do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 14 sierpnia 2003 r. pod pozycją nr 77.

Za niedozwolone SOKiK uznał też postanowienie, wpisane następnie do rejestru pod numerem 922, o treści: „Sądem właściwym do rozpatrywania wszystkich sporów wynikłych z umowy jest sąd siedziby Frontonu” (wyrok SOKiK z dnia 17 sierpnia 2006 r., sygn. akt XVII AmC 100/05). W przedmiotowym wyroku Sąd uznał, iż analizowane postanowienie wskazując jako sąd właściwy do rozstrzygania kwestii spornych pomiędzy stronami umowy sąd miejscowo właściwy dla siedziby przedsiębiorcy, rodzi dla konsumenta niekorzystne konsekwencje prawne. Na skutek narzucenia konsumentowi sądu, który ma być właściwy do rozstrzygania kwestii spornych między stronami umowy, konsument ma znacznie utrudnioną drogę sądową. Zapis taki niejednokrotnie zmusza go bowiem do prowadzenia sporu sądowego w odległej od jego miejsca zamieszkania miejscowości. Takie postanowienie stanowi zatem klauzulę abuzywną określoną w art. 385³ pkt 23 k.c., gdyż narzuca rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

Zapis § 16 wzorca umowy, stosowanego przez Przedsiębiorcę, choć nie jest literalnie identyczny z brzmieniem wskazanych wyżej klauzul wpisanych do rejestru, to z uwagi na

⁵ Por. m.in. wyroki SOKiK o sygn. akt XVII Amc 50/01, XVII Amc 162/05, XVII Amc 156/05, XVII Amc 60/02, XVII Amc 59/03, XVII Amc 35/01, XVII Amc 78/03, XVII Amc 119/03, XVII Amc 94/03, XVII Amc 80/03

zbieżność treści zapisów, należy przyjąć, iż mamy do czynienia z tożsamym postanowieniem umownym. Dla uznania tożsamości postanowień umownych istotnym jest bowiem, aby rodziły one jednakowe konsekwencje prawne po stronie konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy stosującego wzorzec. Wszystkie analizowane klauzule wskazują jako sąd właściwy do rozstrzygania kwestii spornych pomiędzy stronami umowy sąd miejscowo właściwy dla siedziby przedsiębiorcy.

Mając na uwadze powyższe zważania należy wskazać, że zachowania Spółki określone w pkt I a), b), c), d) sentencji decyzji są bezprawne. W celu uprawdopodobnienia stosowania przez Przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że zachowania te mogły godzić w interesy konsumentów jako zbiorowości.

Ad c) Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktyki określone w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, niezbędne jest wykazanie, że kwestionowane w toku postępowania działania przedsiębiorcy godzą w **zbiorowy interes konsumentów**.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie wyjaśnia znaczenia pojęć „godzenia w interesy konsumentów” oraz „zbiorowego interesu konsumentów”. Należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków.

Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Przez interes zbiorowy należy rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, żeby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do adresata, którego nie sposób z góry indywidualnie oznaczyć. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków zbiorowości. Przy tym zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

W świetle przedstawionych powyżej okoliczności kwestionowane w pkt I sentencji decyzji działania Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie należy uznać za szkodliwe dla konsumentów i godzące w ich chronione prawem interesy. W wyniku tych działań prawa i obowiązki konsumentów są kształtowane w sposób sprzeczny z przepisami prawa. Jak zostało ustalone w toku niniejszego postępowania, postanowienia umów zawieranych z konsumentami przez Spółkę w sposób niepełny regulują prawa i obowiązki stron umowy określone w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków*. Z tego względu konsumenci nie są informowani o całości ciążących na nich obowiązkach oraz uprawnieniach i obowiązkach Dostawcy Usług (**pkt I lit. a) sentencji decyzji**). Naruszenie przez Przedsiębiorstwo zbiorowego interesu konsumentów przejawia się też w tym, że Spółka

w umowach zawieranych z konsumentami przyznaje sobie uprawnienie do rozwiązania z Odbiorcą Usług umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków bez okresu wypowiedzenia w określonych w umowie sytuacjach. Tymczasem zgodnie z art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przedsiębiorca w sytuacjach określonych w Ustawie może jedynie odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne (**pkt I lit. b) sentencji decyzji**). Sytuacja prawna tych konsumentów została zatem ukształtowana mniej korzystnie niż dla tego rodzaju stosunków prawnych jak przewidział to ustawodawca. Kolejny zarzut wobec Spółki polega na niedopełnieniu obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków poprzez niezamieszczenie w *Umowie* informacji dotyczących ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. (**pkt I lit. c) sentencji decyzji**). Brak przedmiotowego uregulowania w *Umowie* powoduje, że konsumenci pozbawieni są pełnej informacji o istotnych okolicznościach dotyczących zawartej umowy. Ostatnim przejawem naruszania zbiorowych interesów konsumentów jest praktyka Spółki polegająca na stosowaniu postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych (**pkt I lit. d) sentencji decyzji**). Poprzez przedmiotowe postanowienie Spółka narzucana konsumentowi we wzorcu umownym sąd właściwy do rozstrzygnięcia spraw, które mogą w przyszłości wyniknąć z łączącego strony stosunku prawnego, co godzi w interesy konsumenta, gdyż utrudnia mu dochodzenie jego roszczeń.

W ocenie Prezesa UOKiK, interesy konsumentów, w które – jak zostało wykazane powyżej – godzą kwestionowane praktyki, mają charakter zbiorowy. Nie ulega wątpliwości, iż są one kierowane do nieoznaczonego kręgu konsumentów – obecnych i potencjalnych odbiorców usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Odbiorców tych nie można z góry zindywidualizować. Adresatem kwestionowanych praktyk potencjalnie może stać się zatem każdy, kto mieszka w zasięgu sieci wodociągowo-kanalizacyjnej obsługiwanej przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie. Przesądza to o uznaniu, iż kwestionowane przez Prezesa UOKiK działania naruszają interes nieograniczonej liczby konsumentów i naruszają zbiorowy interes konsumentów.

2. Zaniechanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w pkt I a)-d) sentencji decyzji.

W przypadku stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Prezes UOKiK wydaje, na podstawie art. 26 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania. Jeżeli natomiast przedsiębiorca zaprzestał stosowania tych praktyk Prezes UOKiK wydaje, na podstawie art. 27 ww. ustawy, decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

W tym kontekście, rozstrzygając w niniejszej sprawie Prezes UOKiK wziął pod uwagę okoliczność, iż w trakcie trwania niniejszego postępowania Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie zmodyfikowało kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia wzorca umownego.

W trakcie postępowania Spółka przygotowała i wprowadziła do obrotu nowy wzorzec umowny *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, obowiązujący od dnia

2 października 2008 r. (załącznik do pisma Spółki z dnia 19 lutego 2009 r.). W stosunku do wcześniejszego wzorca umownego, nowy wzorzec zawiera zmiany dotyczące m.in. postanowień umownych, na podstawie których zostały Spółce postawione zarzuty z pkt I lit. a) – d) sentencji decyzji.

W nowym wzorcu umowy wprowadzono w § 9 - 12 postanowienia określające katalog praw i obowiązków stron umowy. W ocenie Prezesa UOKiK, w obecnym kształcie przedmiotowe postanowienia w sposób całościowy regulują prawa i obowiązki stron umowy określone w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków*.

W nowym wzorcu umownym zmodyfikowano także postanowienie uprawniające Przedsiębiorstwo do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia z powodu nieuregulowania należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty lub jeżeli jakość ścieków odprowadzanych przez odbiorcę usług do urządzeń kanalizacyjnych dostawcy usług nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa i umowie lub jeżeli stwierdzono nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków przy celowo uszkodzonym lub pominiętym wodomierzu głównym i urządzeniu pomiarowym. Stanowi ono obecnie, że w ww. sytuacjach Dostawca Usług może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne. Nowoprzyjęty wzorzec nie przewiduje możliwości rozwiązania przez MPWiK umowy bez zachowania terminu wypowiedzenia w przypadku naruszenia ww. obowiązków umownych. Ponadto Spółka w przedmiotowym postanowieniu dodatkowo uwzględniła obowiązki nałożone na przedsiębiorstwo wodociągowo - kanalizacyjne w art. 8 ust. 2 i 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Prezes UOKiK po dokonaniu analizy uznał także, że postanowienia nowego wzorca umownego nie naruszają już art. 6 ust. 3 pkt 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w zakresie praktyki określonej w pkt I lit. c) sentencji decyzji. W nowej umowie znalazły się postanowienia dotyczące ustaleń zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

W nowym wzorcu umowy, w miejsce kwestionowanej klauzuli prorogacyjnej, Przedsiębiorca wprowadził postanowienie, zgodnie z którym: „*Spory zaistniałe w związku z realizacją niniejszej Umowy będą załatwiane w drodze polubownej, a w przypadku niemożności ich załatwienia w ten sposób, strony poddają spór pod rozstrzygnięcie właściwego Sądu Powszechnego*”. W ocenie Prezesa UOKiK tak skonstruowane postanowienie umowne nie stanowi naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Mając na uwadze, że przedsiębiorca wprowadził w życie nowy wzorzec umowny, w którym Przedsiębiorca dokonał zmian zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa Prezes UOKiK zgodnie z dyspozycją art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stwierdził zaniechanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów orzeczonych w pkt I a), b), c), d) sentencji decyzji.

Ad II sentencji decyzji – określenie środków usunięcia trwających skutków naruszenia.

Stwierdzając stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i zaniechanie ich stosowania Prezes UOKiK uznał za zasadne rozstrzygnięcie w zakresie środków usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Należy wskazać, że art. 27 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez odesłanie do art. 26 ust. 2 ww. ustawy uprawnia Prezesa UOKiK do określenia w decyzji stwierdzającej praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania do określenia środków usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Środki te mają służyć przywróceniu stanu zgodnego z prawem i likwidacji trwałych skutków naruszenia. W doktrynie wskazuje się, że z trwającymi skutkami naruszenia mamy do czynienia, gdy przedsiębiorca kontynuuje swoje działania wymierzone w zbiorowe interesy konsumentów lub gdy podjął pewne kroki w celu usunięcia skutków naruszenia, jednak działania te nie są adekwatne do skali naruszenia (por. Komentarz do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Wydawnictwo CH. Beck 2009 r. pod redakcją prof. Tadeusza Skoczego, s. 1035).

Ustalony stan faktyczny w sprawie wskazuje, że Przedsiębiorca wprowadził w dniu 2 października 2008 r. nowy wzorzec umowy i rozpoczął proces aneksowania podpisanych przed wejściem w życie nowego wzorca umownego umów. Przedsiębiorca oświadczył w toku postępowania (pismo z dnia 24 lipca 2009 r.), że kontynuuje proces aneksowania umów zawartych w oparciu o wzorce obowiązujące do dnia 1 października 2008 r. a proces aneksowania odbywa się na bieżąco. Przedsiębiorca wskazał też, że termin zakończenia procesu aneksowania nie jest możliwy do precyzyjnego określenia.

Powyższe ustalenia wskazują na to, że w obrocie pozostają umowy zawarte z konsumentami na podstawie wcześniej obowiązujących wzorców umowy, których zapisy były kwestionowane przez Prezesa Urzędu w niniejszym postępowaniu (pkt I a) - d) sentencji decyzji). Uzasadniając zastosowanie nałożonego środka usunięcia trwających skutków naruszeń zbiorowych interesów konsumentów w niniejszej sprawie należy przede wszystkim wskazać na specyfikę umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych przez MPWiK. Przedsiębiorca obsługuje konsumentów w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków zgodnie z obszarem działania określonym w zezwoleniu. Na rynku, na którym działa MPWiK nie występuje konkurencja, przez co nie dochodzi do ewentualnych zmian przedsiębiorcy świadczącego te usługi - nie ma rotacji kontrahentów MPWiK możliwej na rynku konkurencyjnym. Z tego względu jak również ze względu na specyficzny przedmiot umowy (dostarczanie wody, odprowadzanie ścieków), Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków ze swej istoty są umowami długookresowymi.

Mając na uwadze ustalony stan faktyczny sprawy należy wskazać, że Przedsiębiorcę łącząc z konsumentami stosunki zobowiązaniowe oparte na postanowieniach wzorców umów, które zostały przez Prezesa UOKiK uznane za bezprawne i godzące w zbiorowe interesy konsumentów. Z tego względu w ocenie Prezesa UOKiK konieczne jest nałożenie na przedsiębiorcę obowiązku jak w pkt II sentencji decyzji po to by wyeliminować bezprawne postanowienia z obrotu. W okolicznościach faktycznych sprawy w ocenie Prezesa UOKiK można mówić o trwających skutkach naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Mając na uwadze powyższe należy wskazać, że zasadne stało się orzeczenie jak w pkt II sentencji decyzji.

Ad. III sentencji decyzji

Analiza postanowień wzorca umownego doprowadziła do postawienia Spółce zarzutu naruszania zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie wzorca umownego, który wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nie zawiera postanowień dotyczących ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych oraz ilości usług kanalizacyjnych.

Przepis art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków zobowiązuje do określenia w umowie ilości i jakości świadczonych usług oraz warunków ich świadczenia.

W przedmiocie ilości i jakości świadczonych usług oraz warunków ich świadczenia wzorzec umowy zawiera w § 1 ust. 6 postanowienie, iż Dostawca Usług zobowiązuje się dostarczać do nieruchomości w sposób ciągły wodę o należytej jakości odpowiadającej wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i ciśnieniu umożliwiającym jej normalne użytkowanie, nie niższym niż 0,25 Mpa, mierzonym na sieciach i przyłączach wodociagowych będących w eksploatacji Dostawcy Usług, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci. Natomiast w przypadku ścieków, Spółka zobowiązana jest odebrać z nieruchomości w sposób ciągły ścieki, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia nieruchomości do sieci. W uzasadnieniu postanowienia o wszczęciu postępowania Prezes UOKiK podniósł, iż umowa nie zawiera postanowień dotyczących jakościowych wymogów wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz maksymalnej ilości świadczonych usług wodociagowych i kanalizacyjnych.

Z postanowień ustawowych jasno wynika, że kwestia ilości i jakości usług powinna być określona w umowie. Jednocześnie ustawa nie precyzuje, w jaki sposób przedsiębiorstwo wodociagowo – kanalizacyjne powinno spełnić ten obowiązek, pozostawiając to do rozstrzygnięcia stronom umowy. W odniesieniu do ilości dostarczanej wody Spółka zdecydowała się na wskazanie minimalnego ciśnienia dostarczanej wody zapewniającego jej normalne użytkowanie, nie limitując przy tym maksymalnej jej ilości. Takie uregulowanie przedmiotowej kwestii oznacza, iż ilość dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków zależy wyłącznie od potrzeb i postępowania Odbiorcy usług i nie występuje tu element ich limitowania. Należy przy tym zgodzić się z argumentem Spółki, iż wymaganie wskazania we wzorcach umownych postanowień określających maksymalną ilość dostarczanej wody oraz odprowadzanych ścieków nie znajduje uzasadnienia w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Zasadne jest stanowisko Spółki, iż w sytuacji, w której Odbiorca usług poprzez własne zachowanie decyduje o ilości dostarczanej mu wody oraz ilości odprowadzanych ścieków, wymaganie określenia w umowie maksymalnych limitów dostarczanej miesięcznie wody i odprowadzanych ścieków ze względu na charakter i przedmiot umowy nie znajduje uzasadnienia. Z tego względu należy również zwrócić uwagę na postanowienia wzorca umożliwiające określenie ilości dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków:

§ 4

Ilość dostarczonej wody do nieruchomości ustala się na podstawie wskazań wodomierza głównego.

(...)

§ 5

Ilość odprowadzanych ścieków z nieruchomości określa się według wskazań urządzenia pomiarowego zainstalowanego przez Odbiorcę Usług i na jego koszt (...)

Z uwagi na powyższe Prezes UOKiK doszedł do wniosku, iż w sytuacji, w której Odbiorca Usług poprzez własne zachowanie ma możliwość dostosowywania ilości dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków do własnych potrzeb, bez stosowania limitów w tym zakresie, nie można dopatrywać się naruszenia interesów konsumentów.

Odnosząc się natomiast do kwestii jakości wody należy wskazać, co następuje. Zagadnienie jakości wody reguluje Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2007 nr 61, poz. 417 z późn. zm.). Rozporządzenie określa m.in. wymagania dotyczące jakości wody

przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w tym wymagania bakteriologiczne, fizykochemiczne, organoleptyczne. Należy zauważyć, iż rozporządzenie zawiera określenia fachowe, nie zawsze zrozumiałe dla przeciętnego konsumenta. W celu zapewnienia konsumentom wiedzy na temat jakości dostarczanej wody oraz wymagań w tym zakresie Spółka publikuje regularnie w środkach masowego przekazu oraz w internecie komunikaty o jakości wody. Z tego względu oraz zważywszy na zmieniające się wymagania co do jakości wody, Prezes UOKiK doszedł do wniosku, iż nie stanowi naruszenia zbiorowych interesów konsumentów odesłanie w umowie do obowiązujących przepisów prawa dotyczących jakości wody, w szczególności ze względu na to, że Spółka w *Umowie* wskazuje, że Dostawca zobowiązuje się dostarczać do nieruchomości wodę (...) o należytej jakości odpowiadającej wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi (...)

Zgodnie z powyższym należy uznać za uzasadnione umorzenie postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez spółkę Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie określonym w pkt III lit. a) – b) sentencji decyzji.

Ad. IV sentencji decyzji - kara pieniężna

Stosownie do art. 106 ust. 1 pkt 4) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadziła zasadę fakultatywności kar nakładanych przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorców, którzy dopuścili się naruszenia tego zakazu. W przypadku stwierdzenia jego naruszenia przez przedsiębiorcę Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną.

W niniejszej sprawie zostało udowodnione, iż doszło do naruszenia przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie określonego w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w sposób określony w pkt I lit. a) – d) sentencji decyzji. Charakter i uciążliwość tych naruszeń uzasadnia nałożenie na Spółkę kary pieniężnej.

Dopuszczenie się naruszenia przepisów ustawy może nastąpić zarówno umyślnie, jak też i nieumyślnie. Kara pieniężna może zostać nałożona także w przypadku, gdy przedsiębiorca „choćby nieumyślnie” dopuścił się określonego czynu (art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). Oznacza to, że kara może być nałożona, także w przypadku, gdy po stronie przedsiębiorcy nie będzie występować wina, rozumiana jako świadomość bezprawności zachowania.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt 4) ww. ustawy Prezes Urzędu wziął pod uwagę, czy określone w ww. przepisie naruszenie dokonane było, co najmniej nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę przesłanki winy w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika bezpośrednio z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu, nakładając karę pieniężną, Prezes Urzędu wziął pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, które wskazywać mogą na nieumyślny charakter

naruszenia przez Spółkę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W tym miejscu należy podkreślić, że na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego zawsze spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Spółka winna posiadać zatem świadomość konieczności konstruowania wzorców umownych z uwzględnieniem przepisów prawa.

Art. 106 ust. 1 pkt 4) ww. ustawy przewiduje możliwość nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. W 2008 roku Przedsiębiorca osiągnął przychód w wysokości 1.023.557.504, 72 zł (słownie: jeden miliard dwadzieścia trzy miliony pięćset pięćdziesiąt siedem tysięcy pięćset cztery złote 72/100). Maksymalna wysokość kary, jaką Prezes Urzędu mógł na niego nałożyć wynosi zatem 102.355.750, 47 zł (słownie: sto dwa miliony trzysta pięćdziesiąt pięć tysięcy siedemset pięćdziesiąt złotych 47/100).

Ustawa nie przesądza bezwzględnie wysokości kary nakładanej przez Prezesa UOKiK, który decyduje o tym w każdym konkretnym przypadku, kierując się założeniem, że sankcja musi spełniać zarówno funkcję represyjną, jak i prewencyjną (dyscyplinującą). Przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, Prezes UOKiK powinien wziąć pod uwagę w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy (art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznał za zasadne nałożenie na Spółkę kar pieniężnych za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów opisane w pkt I lit. a) – d) sentencji decyzji.

Zgodnie z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK może na przedsiębiorcę nałożyć karę pieniężną za **każde stwierdzone naruszenie** zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Kary w odniesieniu do każdego z naruszeń przedsiębiorcy są liczone osobno, gdy każde z naruszeń mogłoby być przedmiotem odrębnych postępowań. Należy wprawdzie zauważyć, że możliwość nałożenia jednej kary pieniężnej za kilka stwierdzonych naruszeń dopuszcza się, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że praktyki stanowią działania wzajemnie powiązane, mające łącznie doprowadzić do osiągnięcia tożsamego antykonsumenckiego celu, które nie mogłyby występować odrębnie. W rozpatrywanej sprawie taka sytuacja występuje w przypadku pkt I lit. a) i pkt I lit. c) sentencji decyzji. Zachowania opisane w ramach przedmiotowych praktyk polegają na niezamieszczeniu we wzorcu umownym postanowień wymaganych przez ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, w skutek czego oba stwierdzone naruszenia dążą do tożsamego celu jakim jest niedoinformowanie konsumentów. Z uwagi na powyższe kara pieniężna w przypadku pkt I lit. a) i c) sentencji decyzji została wyliczona łącznie dla obu praktyk.

Natomiast praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów stwierdzone w pkt I lit. b) i d) sentencji decyzji są niezależne od innych praktyk i dotyczą innego zachowania. Każda z nich mogłaby, dla osiągnięcia swego skutku, występować niezależnie od innych. Przy czym skutki każdej z praktyk MPWiK są inne. Praktyka z pkt I lit. b) sentencji decyzji, wbrew przepisom ustawowym, umożliwia Spółce rozwiązanie z Odbiorcą usług umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków bez zachowania okresu wypowiedzenia.

Natomiast praktyka z pkt I lit. d) sentencji decyzji umożliwia Spółce dochodzenie wszelkich roszczeń wynikających z umowy według sądu dla niej właściwego.

Z tego względu kara pieniężna w niniejszej sprawie została wyliczona odrębnie dla praktyk stwierdzonych w pkt I lit. b) i d) sentencji decyzji.

Ad. IV a) sentencji decyzji

W punkcie I lit. a) i c) sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co daje podstawy do nałożenia na Spółkę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ustalenie kary w przedmiotowej sprawie miało charakter dwuetapowy. W pierwszej kolejności Prezes Urzędu dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do ustalenia wysokości kary, a następnie uwzględniając wszystkie okoliczności łagodzące i obciążające odpowiednio modyfikował ustaloną wysokość kwoty bazowej.

Na wagę naruszenia wpływ ma etap, na którym doszło do stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W powyższym kontekście wzięto pod uwagę, iż stwierdzone naruszenia zbiorowych interesów konsumentów mają miejsce **na etapie zawierania kontraktu** i polegają na mającym wpływ na treść kontraktu naruszeniu przepisów prawa, które w przedmiotowym przypadku wyrażają się w zaniechaniu objęcia treścią zawieranych z konsumentami *Umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* postanowień:

- informujących o prawach i obowiązkach stron określonych w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie m.st. Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków* (pkt I lit. a) sentencji decyzji)

- informujących konsumenta o ustaleniach zawartych w zezwoleniu w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określonych w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (pkt I lit. c) sentencji decyzji)

Prezes UOKIK zważył, iż w wyniku powyższych zachowań sytuacja konsumentów została osłabiona. W rezultacie nieotrzymania za pośrednictwem umowy pełnej i wyczerpującej informacji na temat wszystkich jej warunków, zostali oni pozbawieni wiedzy koniecznej do w pełni czynnego i świadomego dochodzenia swoich praw. Niepodawanie kompletnej informacji może bowiem prowadzić do niekorzystania przez konsumentów z przysługujących im uprawnień, niewykonania spoczywających na nich obowiązków, jak również do nieegzekwowania od Dostawcy Usług odpowiednich zachowań. Oceniając wagę naruszenia Prezes UOKIK miał również na względzie, iż zakwestionowane praktyki wymierzone są we wszystkich konsumentów korzystających z usług Spółki, a zatem mają charakter powszechny. Dotyczą również, kwestii zasadniczych związanych z wykonywaniem umowy, gdyż odnoszą się do uprawnień i obowiązków konsumentów odnoszących się do świadczonych przez Spółkę usług. W kontekście analizy wagi stwierdzonych naruszeń wzięto także pod uwagę ich długotrwałość (wzorzec umowny w zakresie kwestionowanych zarzutów z pkt I lit. a) i c) sentencji decyzji obowiązywał od dnia 11 sierpnia 2006 r. do dnia 1 października 2008 r.), a także okoliczność, iż naruszenia dopuścił się przedsiębiorca o bardzo silnej pozycji rynkowej, działający w warunkach monopolu naturalnego. Po stronie konsumentów brak jest w związku z tym możliwości wyboru alternatywnego dostawcy usług, co również wpływa na dotkliwość zakwestionowanych praktyk. Uwzględniono także specyfikę rynku, na jakim doszło do

naruszenia konkurencji. Zważono, że usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, których dotyczyły stwierdzone naruszenia, należą do usług użyteczności publicznej, które są świadczone w sposób powszechny i które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania wszystkich gospodarstw domowych. Stwierdzone naruszenia dotyczy zatem towaru, który należy uznać za niezbędny z punktu widzenia konsumentów, z którego nie mogą oni zrezygnować i którego nie mogą oni zastąpić towarem o częściowej choćby substytucyjności.

Biorąc pod uwagę powyższe Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary pieniężnej na poziomie 0,05 % przychodu Przedsiębiorcy, tj. 511.778, 75 zł (słownie: pięćset jedenaście tysięcy siedemset siedemdziesiąt osiem złotych 75/100).

Ustalając wysokość nałożonej na MPWiK kary pieniężnej, Prezes UOKiK wziął również pod uwagę, czy w sprawie występują okoliczności łagodzące lub obciążające. Prezes Urzędu ustalając okoliczności łagodzące i obciążające miał na uwadze całokształt zebranego w postępowaniu materiału dowodowego oraz postawę Spółki. Okoliczności te – w przypadku ich stwierdzenia – mogły mieć wpływ na procentowe zmniejszenie lub zwiększenie kwoty bazowej będącej podstawą wymierzenia kary.

W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu nie stwierdził występowania okoliczności łagodzących, bądź też obciążających.

Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu uznał za uzasadnione nałożenie na Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie **kary pieniężnej w wysokości 511.779 zł** (słownie: pięćset jedenaście tysięcy siedemset siedemdziesiąt dziewięć złotych) po zaokrągleniu, co stanowi 0,05 % przychodu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2008 r. oraz 0,5 % maksymalnego wymiaru kary. Zdaniem Prezesa Urzędu, kara w tej wysokości jest adekwatna do stopnia oraz okoliczności naruszenia przez MPWiK przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Pełni ponadto rolę prewencyjną, zapobiegając ponownym naruszeniom przepisów ustawy i stanowi wystarczającą dolegliwość finansową za stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję.

Z powyższych względów orzeczono jak w pkt IV a) sentencji decyzji.

Ad. IV b) sentencji decyzji

W punkcie I lit. b) sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co daje podstawy do nałożenia na Spółkę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ustalenie kary w przedmiotowej sprawie miało charakter dwuetapowy. W pierwszej kolejności Prezes Urzędu dokonał oceny wagi stwierdzonej praktyki i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do ustalenia wysokości kary, a następnie uwzględniając wszystkie okoliczności łagodzące i obciążające odpowiednio modyfikował ustaloną wysokość kwoty bazowej.

Na wagę naruszenia wpływ ma etap, na którym doszło do stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Praktyka opisana w punkcie I lit. b) sentencji decyzji ujawniła się **na etapie zawierania kontraktu, jednak mogła mieć również wpływ na etap wykonywania kontraktu**. Naruszenie przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów polegało na stosowaniu we wzorcach umownych postanowień, które uprawniały Spółkę do rozwiązania bez zachowania okresu wypowiedzenia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, podczas gdy ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków uprawnia przedsiębiorcę jedynie

do odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. Na skutek stosowania niniejszej praktyki prawa i obowiązki konsumentów kształtują się w sposób mniej korzystny niż wynika to z powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Należy podkreślić, że takie ukształtowanie uprawnień przysługujących Spółce, zniekształca uprawnienia przysługujące konsumentom na etapie rozwiązywania umowy. Prowadzi to do sytuacji, że Spółka – w świetle postanowień zawieranych umów – przyznała sobie prawo do rozwiązania umowy z konsumentem w przypadkach, w których zgodnie z prawem nie mogłaby tego zrobić. Oceniając wagę naruszenia Prezes UOKiK miał również na względzie, iż zakwestionowana praktyka wymierzona jest we wszystkich konsumentów korzystających z usług Spółki, a zatem ma charakter powszechny. Dotyczy również, kwestii zasadniczych związanych z wykonywaniem umowy, gdyż odnosi się do kwestii rozwiązania umowy. W kontekście analizy wagi stwierdzonego naruszenia wzięto także pod uwagę jego długotrwałość (wzorzec umowny w zakresie kwestionowanego zarzutu z pkt I lit. b) sentencji decyzji obowiązywał od dnia 11 sierpnia 2006 r. do dnia 1 października 2008 r.), a także okoliczność, iż naruszenia dopuścił się przedsiębiorca o bardzo silnej pozycji rynkowej, działający w warunkach monopolu naturalnego. Po stronie konsumentów brak jest w związku z tym możliwości wyboru alternatywnego dostawcy usług, co również wpływa na dotkliwość zakwestionowanej praktyki. Uwzględniono także specyfikę rynku, na jakim doszło do naruszenia konkurencji. Zważono, że usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, których dotyczyło stwierdzone naruszenie, należą do usług użyteczności publicznej, które są świadczone w sposób powszechny i które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania wszystkich gospodarstw domowych. Stwierdzone naruszenie dotyczy zatem towaru, który należy uznać za niezbędny z punktu widzenia konsumentów, z którego nie mogą oni zrezygnować i którego nie mogą oni zastąpić towarem o częściowej choćby substytucyjności.

Biorąc pod uwagę powyższe Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary pieniężnej na poziomie 0,1 % przychodu Przedsiębiorcy, tj. 1.023.557,5 zł (słownie: jeden milion dwadzieścia trzy tysiące pięćset pięćdziesiąt siedem złotych 50/100).

Zakres działalności Przedsiębiorcy, której dotyczy zakwestionowana praktyka nie generuje marginalnej części przychodów Spółki, w związku z czym nie było podstaw do obniżenia ustalonej kwoty bazowej z ww. powodu.

Ustalając wysokość nałożonej na MPWiK kary pieniężnej, Prezes UOKiK wziął również pod uwagę, czy w sprawie występują okoliczności łagodzące lub obciążające. Prezes Urzędu ustalając okoliczności łagodzące i obciążające miał na uwadze całokształt zebranego w postępowaniu materiału dowodowego oraz postawę Spółki. Okoliczności te – w przypadku ich stwierdzenia – mogły mieć wpływ na procentowe zmniejszenie lub zwiększenie kwoty bazowej będącej podstawą wymierzenia kary.

W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu nie stwierdził występowania okoliczności łagodzących, bądź też obciążających.

Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu uznał za uzasadnione nałożenie na Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie **kary pieniężnej w wysokości 1.023.558 zł** (słownie: jeden milion dwadzieścia trzy tysiące pięćset pięćdziesiąt osiem złotych) po zaokrągleniu, co stanowi 0,1 % przychodu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2008r. oraz 1 % maksymalnego wymiaru kary. Zdaniem Prezesa Urzędu, kara w tej wysokości jest adekwatna do stopnia oraz okoliczności naruszenia przez MPWiK przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Pełni ponadto rolę prewencyjną, zapobiegając ponownym naruszeniom przepisów ustawy i stanowi wystarczającą dolegliwość finansową za stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję.

Z powyższych względów orzeczono jak w pkt IV lit. b) sentencji decyzji.

Ad. IV c) sentencji decyzji

W punkcie I lit. d) sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu postanowienia wzorca umowy wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co daje podstawy do nałożenia na Spółkę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ustalenie kary w przedmiotowej sprawie miało charakter wieloetapowy, co spowodowane było zaistnieniem w postępowaniu licznych okoliczności mających wpływ na jej wysokość. Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonej praktyki i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokonał gradacji ustalonej kwoty bazowej.

W powyższym kontekście wzięto pod uwagę, iż naruszenie przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów polegało na stosowaniu niedozwolonego postanowienia umownego wpisanego do powszechnie dostępnego rejestru postanowień umownych prowadzonego przez Prezesa Urzędu. Prezes Urzędu zważył, że w wyniku powyższego zachowania sytuacja konsumentów została osłabiona,

Kwestionowane postanowienie z pkt I lit. d) sentencji decyzji prowadzi do narzucenia konsumentowi we wzorcu umownym sądu właściwego do rozstrzygania spraw, które mogą w przyszłości wynikać z łączącego strony stosunku prawnego. Ustanowienie sądu właściwego do rozstrzygania ewentualnych sporów powstałych na tle wykonywania zawartej ze Spółką umowy może powodować dla konsumentów – klientów Spółki mających miejsce zamieszkania w miejscowościach podwarszawskich, dla których sądem właściwości ogólnej jest inny sąd, niż ten wskazany we wzorcu Spółki (m.in. sąd w Pruszkowie) – uciążliwość w postaci dojazdów do sądu w mieście, w którym konsument nie ma miejsca zamieszkania. Naruszenie mogło mieć wpływ na interes ekonomiczny konsumenta, jednakże dotyczy tylko sytuacji mogących powstać warunkowo, w przypadku konieczności skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Należy też zauważyć, że praktyka miała charakter zdecydowanie długotrwały. Tożsame postanowienie do postanowienia stosowanego przez Spółkę zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów wpisanych za niedozwolone 14 sierpnia 2003 r. Spółka stosowała kwestionowane postanowienie od dnia 11 sierpnia 2006 r. do 1 października 2008 r.

Podsumowanie wagi stwierdzonego naruszenia pozwoliło Prezesowi Urzędu na stwierdzenie, iż waga naruszenia w przedmiotowej sprawie kształtuje się na poziomie 0,02% przychodu osiągniętego przez zakład Przedsiębiorcę w 2008 r. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa stanowiąca równowartość 0,02 % przychodu osiągniętego przez Spółkę wynosi 204.711,5 zł (słownie: dwieście cztery tysiące siedemset jednaście złotych 50/100).

Ustalając wysokość nałożonej na MPWiK kary pieniężnej, Prezes UOKiK wziął również pod uwagę, czy w sprawie występują okoliczności łagodzące lub obciążające. Prezes Urzędu ustalając okoliczności łagodzące i obciążające miał na uwadze całokształt zebranego w postępowaniu materiału dowodowego oraz postawę Spółki. Okoliczności te – w przypadku ich stwierdzenia – mogły mieć wpływ na procentowe zmniejszenie lub zwiększenie kwoty bazowej będącej podstawą wymierzenia kary.

W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu nie stwierdził występowania okoliczności łagodzących, bądź też obciążających.

Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu uznał za uzasadnione nałożenie na Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie **kary pieniężnej w wysokości 204.712 zł** (słownie: dwieście cztery tysiące siedemset dwanaście złotych) po zaokrągleniu, co stanowi 0,02 % przychodu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2008r. oraz 0,2 % maksymalnego wymiaru kary. Zdaniem Prezesa Urzędu, kara w tej wysokości jest adekwatna do stopnia oraz okoliczności naruszenia przez MPWiK przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Pełni ponadto rolę prewencyjną, zapobiegając ponownym naruszeniom przepisów ustawy i stanowi wystarczającą dolegliwość finansową za stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję.

Z powyższych względów orzeczono jak w pkt IV lit. c) sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na następujące konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000.

Przy dokonywaniu wpłaty na powyższe konto należy dopisać numer decyzji Prezesa UOKiK stanowiącej podstawę jej dokonania.

Zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury UOKiK w Warszawie.

Otrzymuje:

**Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
w m.st. Warszawie S.A.**
Pl. Starynkiewicza 5
02-015 Warszawa

